

Residus

Sector HORECA

GUIA INTERPRETATIVA DE LA
LLEI 8/2019 DE RESIDUS I SÒLS
CONTAMINATS DE LES
ILLES BALEARS

G O I B
CONSELLERIA
MEDI AMBIENT
I TERRITORI

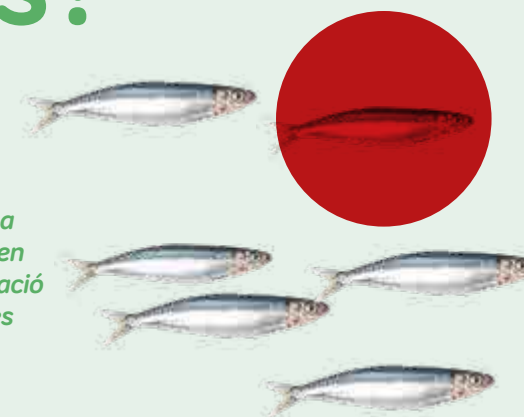
Nacions Unides adverteix que, si no es produeix un canvi radical en el model de consum actual, en 2050 hi haurà més plàstics que peixos a la mar.

Per què noves obligacions en matèria de residus?

La generació de residus és una de les causes que contribueixen al canvi climàtic, la contaminació de l'aire, la terra i l'aigua. I a les Illes Balears ha crescut un 21,5% respecte l'any 2010.

En 2018 es van recollir, de mitjana, 2.376 tones d'escombraries municipals al dia. És a dir, 867.234 tones de residus van ser majoritàriament incinerats o dipositats en abocadors en tan sols un any. Tota aquesta quantitat d'escombraries ens converteix en la comunitat autònoma espanyola que més residus genera per habitant (573 kg anuals).

A les anteriors xifres també cal afegir els residus abandonats a l'entorn i els que es filtren per la xarxa de clavegueram que, principalment, estan contaminant la mar i els éssers vius que l'habiten.

Avui, un de cada sis peixos que es comercialitzen i que habiten les Illes Balears conté microplàstics en el seu estómac. D'altra banda, Nacions Unides adverteix que, si no es produeix un canvi radical en el model de consum actual, en 2050 hi haurà més plàstics que peixos a la mar.

Les noves obligacions de la Llei 8/2019 de residus i sòls contaminats són la resposta a aquests problemes.

Un conjunt de mesures pioneres a tota Europa que, entre altres, plantegen canvis rellevants en la gestió dels residus, restriccions de productes de plàstic d'un sol ús i el foment del compostatge o la preparació per a reutilització, per tal de minimitzar l'impacte dels residus sobre el medi ambient i promoure una economia circular a les Illes Balears.

=

573 kg
anuals

Preceptes a complir

1 Objectius específics per al sector HORECA

Article 2

Reutilització

Al 2030 s'han de reutilitzar el 40% dels envasos d'aigua, el 70% d'envasos de begudes refrescants i el 80% d'envasos de cervesa.

↑ 65%
Reciclatge

Abans de 2021 s'ha d'augmentar, com a mínim, fins a un 50% del pes i per a cada fracció, la preparació per a la reutilització i el reciclatge conjuntament de paper, metalls, vidre, plàstic i bioresidus. Aquest percentatge haurà de ser d'un 65% l'any 2030.

↓ 50%

Malbaratament

Reduir fins al 50% el malbaratament alimentari per l'any 2030 en relació amb el 2020.

2

Productes d'un sol ús

Article 23

A partir del 20 de març de 2021

Dins l'establiment

No es poden utilitzar estris d'un sol ús, independentment del seu material, per al consum d'aliments i begudes (plats, coberts, tassons, tasses, safates, canyetes per a begudes, capsas, bosses per aliments que es consumeixen al moment, etc.).

Queden exempts d'aquesta obligació els torcaboques i estovalles d'un sol ús de cel·lulosa.

Alternatives per servir el menjar i la beguda sense estris d'un sol ús:

- ✓ Servir al client els aliments o begudes amb estris reutilitzables.
- ✓ Utilitzar envasos de begudes reutilitzables (botelles de vidre reutilitzables, gerres d'aigua, barrils i altres formats emplenables).

Dins de l'establiment tampoc es pot fer ús de productes alimentaris en format monodosi (sachets, càpsules, terrines, bosses, plàstics, botelles i altres de petita mida).

Principals tipus de productes monodosi que es regulen

Granulats i Pols

- × Sucre
- × Sacarina
- × Sal
- × Llet
- × Cacao
- × Cafè

Salses i Guarniments

- × Quètxup
- × Mostassa
- × Maionesa
- × Barbacoa
- × Vinagre

Herbes

- × Infusions
- × Espècies

Untables

- × Paté
- × Melmelada
- × Mantega i Margarina
- × Formatge

Postres

- × Iogurt
- × Gelat
- × Gelatina

Cereals i Brioixeria

- × Cereals
- × Galetes
- × Magdalenes

Begudes

(volum inferior a 200ml)

- × Refrescos
- × Aigua
- × Sucs
- × Llet

Alternatives per als productes alimentaris en format monodosi:

- ✓ Prioritzar la compra a granel o en formats grans de productes alimentaris
- ✓ Oferir al client dispensadors reutilitzables que impedeixin el contacte amb el seu contingut.
- ✓ Oferir al client una porció del producte directament al seu plat. En el cas dels bufets, oferir una quantitat que s'ajusti al nombre de persones que menjaran al local.
- ✓ Oferir infusions preparades mitjançant teteres o infusionadors fetes al moment a petició del client.

No tindran consideració de monodosi:

- ✓ Els **olis d'oliva**, ja que s'han d'utilitzar amb envasos no reutilitzables, d'acord al Reial Decret 895/2013.
- ✓ Les **begudes i aliments** d'un volum igual o superior a 200 ml
- ✓ Les **bosses d'infusions compostables** (certificades) **no envasades individualment**.
- ✓ Els **pols i paletes de gelat envasats individualment** per garantia sanitària i pels qui no hi hagi alternativa.
- ✓ Els productes oferits mitjançant el **servei de minibar** a les habitacions dels hotels.
- ✓ Els productes de benvinguda o «**amenities**» dels hotels. Tot i així qualsevol iniciativa per substituir o eliminar els amenities d'un sol ús, serà benvinguda.

Alternatives respecte als productes de benvinguda o amenities d'un sol ús:

- ✓ Oferir aquests amenities només quan el client ho sol·liciti.
- ✓ Substituir els petits envasos i embolcalls de productes d'higiene i cosmètics (sabó, gels de dutxa, xampú, cremes hidratants, etc.) per dispensadors emplenables.
- ✓ Oferir amenities en envasos sostenibles. Per exemple, aquells fets de materials compostables, d'origen biològic, reciclats, etc.

El Govern es reserva la facultat d'aplicar l'article 234, mitjançant el qual pot proposar al Parlament la tramitació legislativa per establir restriccions a la venda, distribució i ús d'altres productes d'un sol ús que presentin dificultats per a la seva gestió, dins dels quals poden estar alguns amenities i altres productes monodosi no alimentaris.

Fora de l'establiment

Menjar i beguda per endur

En el cas que el menjar sigui per endur, i no es consumeixi a l'establiment, sí es permetrà utilitzar estris d'un sol ús, amb les següents particularitats:

- ✓ Canyetes per a begudes: hauran d'estar fetes de materials compostables d'acord amb la norma UNE EN 13432:2001.
- ✓ Plats, coberts, tassons, tasses i safates alimentàries: no podran ser de plàstic, excepte si aquest és compostable o si qualsevol d'aquests utensilis té consideració d'envàs*.

*Veure informació complementària

Suggeriments pel menjar i beguda per endur:

- ✓ Fomentar que els clients, especialment els assidus, portin els seus propis envasos o prestar-los mitjançant un sistema de dipòsit, devolució i retorn
- ✓ Servir canyetes per a begudes només sota petició del client.
- ✓ Oferir canyetes comestibles o reutilitzables.

3

Bosses de plàstic

Article 23

 A partir del 20 de març* de 2021

*Sense perjudici dels preceptes que entren en vigor a data d'1 de gener de 2021 establerts al Reial Decret 293/2018 de reducció de bosses de plàstic.

Bosses de plàstic reutilitzables
(les més gruixades, de 50 micres o més)

Hauran d'estar constituïdes amb un mínim de 50% de plàstic reciclat (d'un 70% a partir de l'any 2024).

S'han de cobrar al client.

Així mateix, tot i que l'objectiu és reduir les bosses de plàstic, en cas de distribuir-les, s'haurà de prioritzar les que estiguin fetes amb materials constituïts per plàstics d'origen biològic, preferentment compostables.

Bosses de plàstic lleugeres
(gruix entre 15 i 50 micres)

No es poden subministrar, ni tan sols fetes de plàstic d'origen biològic.

Bosses de plàstic molt lleugeres
(gruix inferior a 15 micres)

Només es poden distribuir si són compostables, certificades per la norma UNE EN 13432:2001, i quan es destinin únicament a productes alimentaris per prevenir el malbaratament i/o per qüestions d'higiene o seguretat alimentària.

Bosses de plàstic	Regulació
Molt lleugeres (<15 micres).	Només compostables
Lleugeres (15 - 50 micres).	Prohibides (fins i tot les compostables).
Reutilitzables (>50 micres).	50% de plàstic reciclat (70% al 2024), s'han de cobrar.

Suggeriments per evitar bosses de plàstic d'un sol ús:

- ✓ Fomentar que el client porti la seva bossa reutilitzable, per exemple mitjançant cartells de sensibilització, especialment en aquells establiments on es venen productes i menjar per endur.
- ✓ Vendre als clients bosses reutilitzables de tela amb la comanda.
- ✓ Utilitzar bosses reutilitzables (tèrmiques, de tela, ràfia, espart, etc.) per al menjar a domicili. Una vegada lliurada la comanda el repartidor es pot emportar la bossa.
- ✓ Utilitzar envasos de vidre o plàstic reutilitzables (tàpers).
- ✓ Dispensar bosses de paper.

4

Prevenció d'envasos d'aigua

Article 25.5

A partir del 22 de febrer de 2019

S'ha d'oferir als clients la possibilitat de consum d'aigua no envasada, de manera gratuïta i complementària a l'oferta de l'establiment. L'aigua ha de comptar amb la garantia de l'ajuntament o empresa subministradora que és apta per al consum humà.

En el cas que l'aigua no sigui apta per al consum humà i es disposi de la pertinent comunicació feta pel servei de subministrament d'aigua, aquesta obligació quedaria suspesa i no seria aplicable.

5

Separació de residus en origen

Article 29

A partir del 22 de febrer de 2019

S'ha d'establir la següent separació de residus: paper, metall, plàstic, vidre, podes, tèxtils, matèria orgànica, olis vegetals, aparells elèctrics i electrònics, voluminosos, de construcció i demolició i peril·losos d'origen domèstic. Aquesta obligació de separació s'ha de preveure necessàriament en els contractes de manteniment i neteja.*

** Els ens locals disposaran fins a l'11 de maig de 2021 per implantar la recollida diferenciada de la matèria orgànica compostable, la poda, l'oli vegetal usat i els residus peril·losos*

La fracció orgànica s'ha de dipositar dins bosses compostables certificades.

Existeixen bosses compostables de gran capacitat: 50, 70, 100 litres, etc.

A les obres de construcció o reforma, s'han d'habilitar els espais adients de superfície mínima necessària per ubicar- hi els contenidors necessaris.

6

Altres obligacions

Article 26.6

Evitar el malbaratament alimentari

A partir del 22 de febrer de 2019

S'ha de facilitar als clients que així ho desitgin, la possibilitat d'endur-se'n el menjar sobrant a dins d'envasos compostables d'acord amb la norma UNE EN 13432:2001 (envasos de cel·lulosa (paper, cartró, fibres vegetals) i plàstics compostables).

S'exceptuen d'aquesta obligació els establiments amb servei de bufet o menús col·lectius, als quals no es podrà demanar aquest sobrant.

Article 28.1

Gestió dels envasos comercials o industrials

A partir del 22 de febrer de 2019

Tots els residus d'envasos, ja siguin els que tenen consideració de domiciliari, comercial o industrial (envasos secundaris, productes en formats especials, de mida gran, etc.) han de passar a formar part d'un sistema de responsabilitat ampliada del productor.

Els responsables de la posada en el mercat d'aquests envasos han d'establir un sistema de recollida, individual o col·lectiu, autoritzat pel Govern de les Illes Balears.

Article 23.1 e

Bastonets per a les orelles i de caramels

A partir del 20 de març de 2021

En cas que s'ofereixin al client, només es poden distribuir, comercialitzar i utilitzar bastonets per a les orelles i bastonets de caramels fabricats amb materials compostables (certificats d'acord a la norma UNE EN 13432:2001).

Article 42.2

Estudi de minimització de residus

Els establiments que generin més de 10 tones a l'any de residus perillosos o que generin més de 1.000 tones a l'any de residus no perillosos han d'elaborar i trametre al Govern de les Illes Balears un estudi de minimització en la producció de residus cada quatre anys.

També s'haurà de presentar davant les administracions competents com a condició per obtenir els permisos ambientals i d'activitats necessaris per a l'exercici de l'activitat.

El contingut d'aquest informe queda definit a l'article 42 la Llei 8/2019 de residus i sòls contaminats.

Informació complementària

sol ús tenen consideració d'envàs si estan dissenyats i destinats a ser omplerts en el punt de venda. Les safates alimentàries també es consideren envasos quan s'utilitzen per preservar l'esterilitat dels productes.

Per tant, si no es compleixen els anteriors criteris, a partir del 20 de març de 2021, no es podran servir aquests utensilis de plàstic d'un sol ús amb el menjar i la beguda per endur.

Cal recordar que els envasadors o responsables de la primera posada en el mercat d'envasos han de complir amb les obligacions de la Llei 11/1997 de 24 d'abril, d'envasos i residus d'envasos i el seu Reglament.

Per exemple, en cas d'usar tassons o safates alimentàries d'un sol ús per servir menjar o beguda per endur, s'haurà de donar compliment al principi de responsabilitat ampliada del productor i implementar un sistema individual de recuperació d'envasos autoritzat o adherir-se a un sistema col·lectiu.

Futures restriccions a nivell europeu

A partir de l'entrada en vigor de la Directiva 2019/904/UE de plàstics d'un sol ús (3 de juliol de 2021 per a aquest precepte en concret), els bastonets per a les orelles, les canyetes per a begudes, plats i coberts d'un sol ús (forquetes, ganivets, culleres, bastonets) no podran ser de plàstic (incloent el d'origen biològic).

A més, els tassons i safates de plàstic d'un sol ús (considerats recipients i/o envasos) no podran ser de poliestirè expandit.

Per tant, d'acord amb la Llei balear i la citada Directiva:

- ✓ Els plats i els coberts d'un sol ús hauran d'estar fets de materials diferents a qualsevol tipus de plàstic.
- ✓ Les canyetes de begudes i els bastonets per les orelles d'un sol ús hauran d'estar fets de material compostable no plàstic (cel·lulosa) d'acord a la norma UNE EN 13432:2001.
- ✓ Els recipients per aliments i els tassons d'un sol ús de plàstic no podran ser de poliestirè expandit.

Regulació de les anelles de plàstic i altres envasos col·lectius secundaris

Atès l'ampli abast de l'article 25.6 de la Llei i per major seguretat jurídica dels destinataris de la norma, aquest s'interpretarà de la següent manera:

No es podran distribuir paquets de llaunes o botelles de begudes subjectes mitjançant anelles de plàstic ni mitjançant altres envasos col·lectius secundaris. En tot cas, aquests darrers, hauran de ser de material biodegradable i indicar-ho així al consumidor a partir del 20 de març de 2021.

Per tant, llaunes i botelles de begudes no es poden distribuir subjectes mitjançant anelles de plàstic mai. Es poden utilitzar altres tipus d'envasos col·lectius secundaris per begudes envasades just si són fets amb cartró o material compostable d'acord amb la norma UNE-EN 13432:2001 i s'indica al consumidor amb el marcatge adient i conforme a la normativa comunitària que s'aprovi.

Aquest article no afecta a altres productes diferents a les begudes envasades, com olis, salses, ni altres aliments que es poden beure (sopes, brous i cremes, gaspatxo, iogurts...); però sí l'aigua, sucs, llet, lactis bebibles i

refrescants (orxata, batuts, begudes xocolatades), begudes refrescants, energètiques i gasoses, alcohòliques i no alcohòliques, licors, vins i cerveses.

Pels envasos col·lectius secundaris de begudes envasades, per a casos concrets i davant petició motivada i ambientalment justificada, es podrà considerar puntualment i alternativament:

- ✓ L'ús de plàstic que contingui almenys un 50% de plàstic reciclat i no fragmentable, sempre que això es certifiqui mitjançant la norma UNE-EN 15343:2008. Aquest percentatge haurà de ser del 70% a partir de l'1 de gener de 2024.
- ✓ L'ús de plàstic que contingui almenys un 50% de plàstic d'origen biològic (bioplàstic), certificat mitjançant la norma UNE-CEN/TS 16137:2012. Aquest percentatge haurà de ser del 70% a partir de l'1 de gener de 2024.
- ✓ L'ús de plàstic que estigui fet, amb almenys un 50%, de matèries primeres renovables (bioplàstic) i/o provinents del reciclatge químic de plàstics (oli de piròlisi), sempre que això es certifiqui mitjançant un esquema de certificació basat en la traçabilitat i balanç de masses, com per exemple la certificació ISCC Plus. Aquest percentatge haurà de ser del 70% a partir de l'1 de gener de 2024.

Excepcionalment, també es permetrà la incorporació d'altres materials, sempre que això sigui una part no significativa del conjunt de l'envàs i obeeixi a motius per garantir la seva integritat.

Quins establiments s'inclouen en el sector HORECA?

Podem definir el canal HORECA com el conjunt d'establiments (generalment dedicats al turisme i a l'oci) de preparació, distribució i consum de menjar i begudes dins del propi local i fora del mateix.

Exemples d'establiments HORECA

Convencionals

- Bars
- Cafeteries
- Restaurants

Allotjaments turístics

- Hotels
- Albergos
- Càmpings

De begudes

- Discoteques
- Bars de copes

Espectacles

- Cinemes
- Teatres
- Circs

Esdeveniments amb catering

- Congressos
- Casaments

Altres

- Salons de joc
- Màquines expenedores
- Gasolineres
- Tendes 24h
- Vaixells

Ajornament de dates

Les dates d'entrada en vigor de les regulacions que apareixen en aquesta guia són diferents de les de la Llei 8/2019, degut a què han estat ajornades 78 dies en aplicació de la suspensió de terminis administratius establerta per les disposicions addicionals del RD 463/2020, de 14 de març, pel que es declara l'estat d'alarma per la situació de crisi sanitària ocasionada pel COVID-19. Així mateix, s'ha de tenir en compte que podrien canviar en cas que es produessin noves suspensions de terminis.

Què significa "material compostable"?

Per norma general, un material tindrà la consideració de compostable sempre i quan s'acrediti que compleix amb la norma europea UNE EN 13432:2001. Aquesta certificació garanteix que tots els components del producte (el propi material, colors, etiquetes, coles i, en cas de productes d'envasat, residus del contingut) es poden compostar només en condicions industrials.

Cal tenir en compte que també existeix la certificació "OK compost Home", que garanteix que el producte és compostable en condicions domèstiques.

Quan es considera que les safates, plats, tassons i tasses d'un sol ús són envasos?

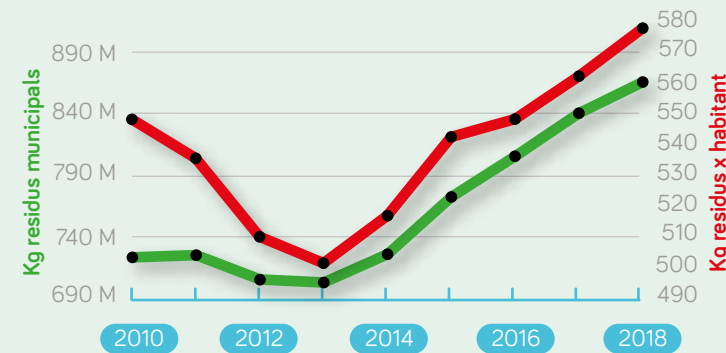
Segons la Directiva d'envasos 94/62/CE un envàs és: "tot **producte** fabricat amb qualsevol material de qualsevol naturalesa **que s'utilitzi per contenir, protegir, manipular, distribuir i presentar mercaderies**, des de matèries primeres fins a articles acabats, i **des del fabricant fins a l'usuari o consumidor**. Es consideren també envasos tots els articles d'un sol ús utilitzats amb aquesta mateixa finalitat."

L'Annex 1 de la Directiva d'envasos 94/62/CE, afegit l'any 2013, especifica que **els coberts no són envasos i els plats, safates, tasses i tassons d'un**

Situació dels residus municipals a les Illes Balears

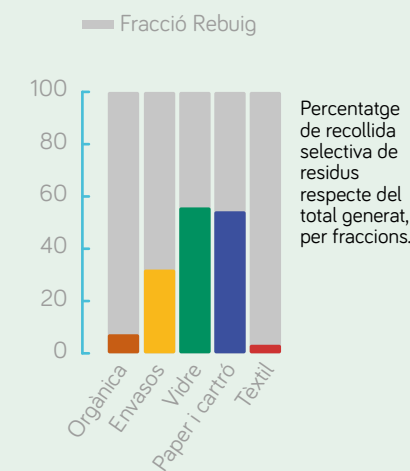
Quants residus municipals es generen a les Illes Balears?

Des de 2013 fins a 2018 la generació de residus totals i per càpita (tenint en compte la població de fet o IPH) a les Illes Balears no ha deixat d'incrementar-se fins a situar-se als 573 kg per habitant i any, la més alta de l'estat espanyol.

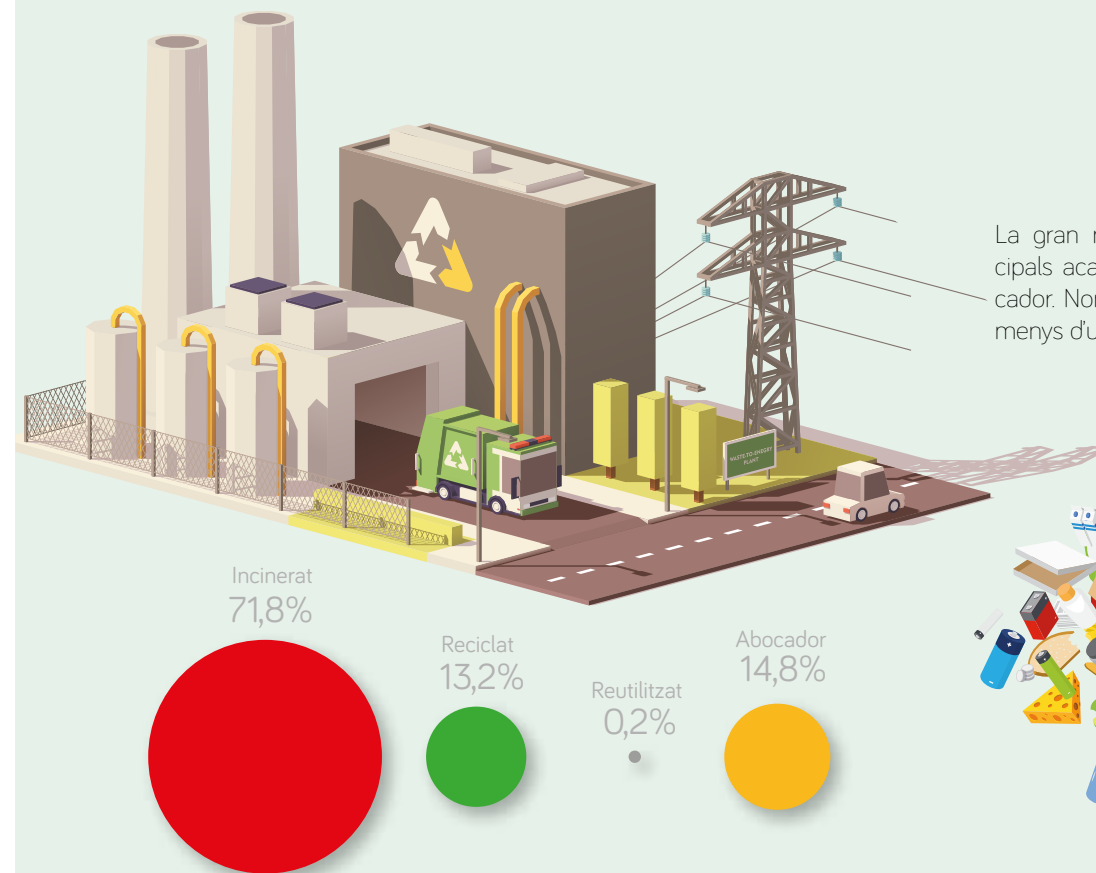

Quina quantitat de residus municipals es recullen selectivament?

De tots els residus generats a les Illes Balears només un 17% es recullen selectivament. Per tal de complir amb els objectius europeus s'hauria d'arribar al 50% de recollida selectiva.

On acaben els residus municipals?

La gran majoria dels residus municipals acaben cremats o en un abocador. Només un 13,2 % es reciclen i menys d'un 0,5% es reutilitzen.

Direcció i coordinació:

Sebastià Sansó i Jaume, director general de Residus i Educació Ambiental
Neus Andreu Suñer, cap del departament de Residus i Educació Ambiental
Miquel A. Colom Altès, cap del servei de Residus i Sòls Contaminats

Redacció:

Carmen Vicens Rodríguez i Juan Gayá Vilar

Gràfiques:

Pau Villalonga Massutí

Disseny:

Ozonas i Cèl·lula

G CONSELLERIA
O MEDI AMBIENT
I I TERRITORI
B